



Jednostka a/i wspólnota. **Między konwencją a oryginalnością**



XII konferencja naukowa z cyklu
Język — obyczaj — wspólnota
Uniejów, 16–17 czerwca 2026 r.



ZAKŁAD HISTORII JĘZYKA POLSKIEGO
Instytut Filologii Polskiej i Logopedii
Wydział Filologiczny UŁ



Jednostka a/i wspólnota. Między konwencją a oryginalnością

Hotel Lawendowe Termy
ul. Abp. Jakuba Świnki 10, 99-210 Uniejów
16-17 czerwca 2026 r.

WTOREK 16 czerwca 2026

10.00, Sala Lawendowa Otwarcie konferencji

OBRADY PLENARNE 10.00–11.50, SALA LAWENDOWA

*Przewodniczą: dr hab. prof. UZ Magdalena Hawrysz,
dr hab. prof. UŁ Anna Lenartowicz-Zagrodna*

- 10.20–10.40 **Anna Kozłowska (UKSW)**, Idiolekt wobec języków zbiorowości. Próba typologii
- 10.40–11.00 **Artur Rejter (UŚ)**, Jednostka wobec wspólnoty. Tekst poetycki jako refleks i aktualizacja dyskursu
- 11.00–11.20 **Tomasz Mika (UAM)**, Redundancja i standaryzacja w teście i języku staropolskim. Znad średniowiecznych przekazów Reguły III Zakonu św. Franciszka
- 11.20–11.50 Dyskusja
- 11.50–12.20 **Przerwa kawowa**

OBRADY PLENARNE 12.20–13.40, SALA LAWENDOWA

*Przewodniczą: prof. dr hab. Elżbieta Umińska-Tytoń,
prof. dr hab. Artur Rejter*

- 12.20–12.40 **Leonarda Mariak (US)**, Zapożyczenia angielskie w listach prywatnych H. Sienkiewicza
- 12.40–13.00 **Mariusz Rutkowski (UWM)**, Henryk Sienkiewicz jako onimiczna figura pamięci
- 13.00–13.20 **Agnieszka Piela (UŚ)**, Sienkiewiczowskie literaturyzmy frazeologiczne
- 13.20–13.40 Dyskusja
- 13.40–15.30 **Przerwa obiadowa**

OBRADY W SEKCJACH 15.30–16.50

Sekcja A, SALA TERMALNA A

Przewodniczy: prof. dr hab. Izabela Kępka

- 15.30–15.50 **Maria Trawińska (IS PAN)**, Czy w renesansowych manuskryptach można rozpoznać wpływ jednostki na kształt języka?
- 15.50–16.10 **Joanna Kamper-Warejko (UMK)**, Język rękopiśmiennej modlitwy z 2. połowy XVI wieku – konwencja czy oryginalność?
- 16.10–16.30 **Tomasz Lisowski (UAM)**, Reminiscencje leksykalne polszczyzny renesansowej w *Biblii warszawskiej* (1975)
- 16.30–16.50 Dyskusja

Sekcja B, SALA LAWENDOWA

Przewodniczy: dr hab. prof. UKSW Anna Kozłowska

- 15.30–15.50 **Jolanta Migdał (UAM)**, Leksykograficzne rozważania wokół Sienkiewiczowskiej pocztówki
- 15.50–16.10 **Agnieszka Zatorska (UŁ)**, *Rapier, dwór, delijka, kołpaczek* – realia w słoweńskich przekładach powieści Henryka Sienkiewicza
- 16.10–16.30 **Katarzyna Sicińska (UŁ)**, Formy autoadresatywne w listach Henryka Sienkiewicza do Jadwigi Janczewskiej
- 16.30–16.50 Dyskusja

Sekcja C, SALA BILARDOWA

Przewodniczy: dr hab. prof. UŚ Agnieszka Piela

- 15.30–15.50 **Anna Falana-Jafra (UWS)**, Prawo jako językowy system wspólnotowy
- 15.50–16.10 **Iwona Pałucka-Czerniak (UZ)**, Użycie leksemu *porządek* w dyskursie prawnym i prawniczym (w dokumentach cechu piwowarów krakowskich XVI–XVIII w.)

- 16.10–16.30 **Magdalena Wismont (UŁ)**, Dziewiętnastowieczne przypisy jako przestrzeń tworzenia wspólnoty związanej z prawem
- 16.30–16.50 Dyskusja
- 16.50–17.10 **Przerwa kawowa**

OBRADY W SEKCJACH 17.10–18.30

Sekcja A, SALA TERMALNA A

Przewodniczy: dr hab. prof. UMK Joanna Kamper-Warejko

- 17.10–17.30 **Aneta Lewińska (UG), Mirosława Sagan-Bielawa (UJ)**, Strategie narracyjne w rękopisie uczestnika walk z lat 1914–1920
- 17.30–17.50 **Przemysław Wiatrowski (UAM)**, Dyskurs prywatności w korespondencji rodzinnej Marii Konopnickiej (zarys projektu)
- 17.50–18.10 **Magdalena Jurewicz-Nowak (UZ)**, Zastosowanie konwencji epistolarnej w wybranych tekstach o modzie w dziewiętnastowiecznej prasie kobiecej
- 18.10–18.30 Dyskusja

Sekcja B, SALA LAWENDOWA

Przewodniczy: prof. dr hab. Mariusz Rutkowski

- 17.10–17.30 **Elżbieta Umińska-Tytoń (UŁ)**, Uwagi o motywacji nazw pamiątkowych (ul. Henryka Sienkiewicza)
- 17.30–17.50 **Izabela Kępka (UG)**, *(Anty)Trylogia* Jacka Kaczmareckiego
- 17.50–18.10 **Katarzyna Wyrwas (UŚ)**, Nawiązania intertekstualne do *Trylogii* Henryka Sienkiewicza w *Pokraju* Andrzeja Saramonowicza
- 18.10–18.30 Dyskusja

Sekcja C, SALA BILARDOWA

Przewodniczy: dr hab. prof. IS PAN Maria Trawińska

- 17.10–17.30 **Ewelina Berek (UŚ)**, Transkreacja i Perekłady
- 17.30–17.50 **Iwona Żuraszek-Ryś (UZ)**, O użyciu wyrazu *oko* w powieściach bałkańskich Teodora Tomasza Jeża
- 17.50–18.10 **Aleksandra Kunikowska (UŁ)**, Święty a jego czasy – na przykładzie *Żywotów świętych* Albrychta Stanisława Radziwiłła (1653 r.)
- 18.10–18.30 Dyskusja
- 19.00 **Uroczysta kolacja**

ŚRODA 17 czerwca 2026 r.

OBRADY W SEKCJACH 9.30–11.10

Sekcja A, SALA BILARDOWA

Przewodniczy: prof. dr hab. Aneta Lewińska

- 9.30–9.50 **Irmína Kotlarska (UZ)**, Jednostka w dyskursie glottoedukacyjnym: strategie autorskie w przedmowach polskich podręczników do nauki języka angielskiego (1788–1939)
- 9.50–10.10 **Jarosław Pacuła (UŚ)**, *W mózg kopnięty, wał w śmietanie, cholera na kiszki* – o wyzwiskach w przedwojennym socjolekcie uczniowskim
- 10.10–10.30 **Anetta Gajda (UŁ)**, Metafory nauki: wspólny kod czy indywidualna strategia badawcza?
- 10.30–10.50 **Hanna Janczak** (lic., opieka naukowa: dr hab. prof. UŁ Anna Lenartowicz-Zagrodna), *Deminutiva* w dykcjonarzu Mikołaja Volckmara
- 10.50–11.10 Dyskusja

Sekcja B, SALA LAWENDOWA

Przewodniczy: prof. dr hab. Tomasz Lisowski

- 9.30–9.50 **Joanna Chłosta-Zielonka (UWM)**, „Niemiec, Krzyżak, dwa bratanki...”. Literacki mit *Krzyżaków* Henryka Sienkiewicza w teatrze i filmie
- 9.50–10.10 **Aneta Jachimowicz (UWM)**, Recepcja Henryka Sienkiewicza w prasie wiedeńskiej w latach 1916–1933
- 10.10–10.30 **Joanna Warmuzińska-Rogóż (UŚ)**, Jak Noblistka brzmi w przekładzie? Analiza stylu autorskiego w tłumaczeniach Annie Ernaux na język polski
- 10.30–11.10 Dyskusja
- 11.10–11.40 **Przerwa kawowa**

OBRADY PLENARNE 11.40–13.30, SALA LAWENDOWA

Przewodniczą: prof. dr hab. Leonarda Mariak,
prof. dr hab. Tomasz Mika

- 11.40–12.00 **Magdalena Hawrysz (UZ)**, Aksjologizacja treści jako wartość stylu i narzędzie kształtowania pamięci zbiorowej, czyli państwo i obywatel w świetle dawnych katalogów władców
- 12.00–12.20 **Rafał Zarębski (UŁ)**, Wybrane aspekty funkcjonowania nazw własnych w egodokumentach z kręgu Kultury paryskiej
- 12.20–12.40 **Dorota Szagun (UZ)**, Szlachta jako wspólnota pisma. Praktyki piśmienne i formy komunikacji w *Trylogii* Henryka Sienkiewicza
- 12.40–13.00 **Magdalena Pietrzak (UŁ)**, „Umarł Henryk Sienkiewicz!”. Tekstowy obraz pisarza w świetle wypowiedzi prasowych
- 13.00–13.20 Dyskusja
- 13.20–13.30 **Zamknięcie konferencji**
- 13.30 **Obiad**

Cykl konferencji naukowych Język — obyczaj — wspólnota

- I konferencja:** *Język w życiu wspólnoty – zmiany językowe motywowane przekształceniami obyczajów* (Łódź 2014).
- II konferencja:** *Zachowania językowe – spontaniczność i automatyzm* (Łódź 2015).
- III konferencja:** *Codziennność w mistrzowskim opracowaniu.*
W 100. rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza (Łódź 2016).
- IV konferencja:** *Filologia jako porządkowanie chaosu* (Łódź 2017).
- V konferencja:** *Dyskursy w przeszłości. Dyskursy o przeszłości* (Zielona Góra 2018).
- VI konferencja:** *W stronę nowoczesności języka – porządkowanie, klasyfikowanie, normalizacja* (Łódź 2019).
- VII konferencja:** *Bliskie otoczenie człowieka. Leksyka, teksty, dyskursy* (Zielona Góra 2021, online).
- VIII konferencja:** *Wspólnotowe uwarunkowania języka i tekstu* (Łódź 2022).
- IX konferencja:** *Słowo – forma, treść, użycie* (Zielona Góra 2023).
- X konferencja:** *Od wspólnoty do języka. Od języka do wspólnoty* (Łódź 2024).
- XI konferencja:** *Zmiana i trwanie w języku i tekście* (Zielona Góra 2025).

